

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

NÚMERO EXTRAORDINARI

ALS NOSTRES COMPATRICIS

Es tant lo desitj que tenim de complaure als nostres favoreixedors y de cumplir sobre tot la patriòtica missió que 'ns tenim imposada de estendre y propagar la causa catalanista, que en la present ocasió trobantnos compromesos per l'excés d'original á no poder incloure en lo número ordinari de cada setmana tot lo que 's presenta oportuníssim pera comunicarho als nostres llegidors, nos hem apressurat á confeccionar un número extraordinari de més, que dediquém tot sencer á un dels mellors actes de que poden envanirse los regionalistas barcelonins.

Tal es la sessió inaugural del present curs académich de la *Lliga de Catalunya*.

No duptém pas gens que 'ns ha de ser agraht nostre bon zel per los sabadellenchs. Llegint aquest número extraordinari han de sentirse mes catalans que may, aprenent á analisar la conducta y formalitat dels polítichs que han passat per Barcelona á ferhi comedia. Aixís sabrán treurer llisons y adquirir experiencias.

LO CATALANISTA al dedicar aquesta mostra de admiració y d'afecte á la valenta corporació *Lliga de Catalunya* se fá seuas totas las afirmacions d'aquesta, adherintse á son lleal comportament.

Que la sort nos ajudi á tots en profit de nostra estimada Patria.

SESSIÓ INAUGURAL

DE LA

“LLIGA DE CATALUNYA”

Corresponent á la atenta invitació que pera 'l cas nos remeté la important associació de Barcelona *Lliga de Catalunya*, assistírem lo dis-sapte de la setmana passada á sa sessió inaugural del present curs, en la que poguerem convensernos una vegada mes de lo moltíssim que está avansant la bona causa en lo camí del favor públich.

Los salons de la *Lliga* estavan á l' hora de comensar l' acte, plens de gom á gom y saturats d' aquell vivificador ayre que sols se respira en las festas genuinament catalanas. Grants industrials, literats eminents, enginyers y arquitectes reputadíssims, advocats, periodistas, representants de associacions molt respectables y un numerós aplech de entussiasistas joves en sa major part escolars, constituían la escullida concurrencia que tot seguit nos fou simpática al cor, donchs era fiel imatge del gran conjunt catalanista en que hi forman joves y vells, richs y pobres, avansats y retrógrados, literats, productors y comerciants, en una paraula, tots quants aplican son talent ó sa activitat á la completa regeneració de la Patria catalana.

A dos quarts de deu se comensava la sessió.

Lo Secretari de la Junta Directiva que havia actuat en la darrera anyada, don Joan Freixa y Cos, per indicació del President, doná lectura á la reglamentaria *Memoria*, resenya dels treballs portats á cap per la *Lliga* desde sa anterior festa inaugural.

Al efecte feu constar que en dita Associació s' havían verificat ab distint carácter, actes d' importancia, profit y trascendencia que aixís parlavan de la activitat dels socis de la mateixa, com del bon zel y patriotisme que 'ls anima; mencioná entre ells las moltes conferencias celebradas, ja de color histórich, entre las que 'ns recordém de D. Joseph Coroleu y D. Eduart Toda; ja d' assumptos práctichs en lo terreno económic com las de don Ferrán Alsina, don Domingo Call y don Felip de Hita y Morros; ja d' aspecte purament instructiu, literari y artístich com las respectivament donadas per don Joaquim Casas y Carbó, don Joseph Ixart, don Joseph Pin y Soler, los senyors Fontova (pare y fill) y tots aquells que prengueren part en varias vetlladas y en la festa ab que últimament se va obsequiar al Sr. Baró de Tourtoulon.

Al fer menció seguidament d' alguns de sos principals actes, va recordar las patrióticas comunicacions enviadas á las Juntas Provincials d' Instrucció Pública y als Bisbats de Catalunya reclamant y aconsellant l' us de nostre idioma en l' exercissi de son respectiu ministeri; parlá del afectuós document, expressió de germanívol afecte, enviat al

Municipi d' Alguer (poble català en terras d' Italia), y després de indicar la adhessió y representació de la *Lliga* en casi tots los actes catalanistas verificats per Associacions similars á ella, feu recaure la atenció en lo *Missatge* entregat á S. M. la Reyna Regent. Després dels detalls de proposició, redacció y reculliment de las firmas que á aquest acompanyavan, parlá del excelent efecte produhit, comprovat pels milers de personas que voluntariament s'hi suscrigueren ab tot y la excomunicació de que fou objecte per alguns polítics en las Corts, afirmant d' ell, que per sí sol constituía lo verdader y únich programa del catalanisme. Terminá dit senyor aquest trevall, ab una alusió á las duas lápidas de márml, que hi ha debaix l' escut del saló de la *Lliga* en que 's verificava l' acte; una d' ellas negra en que hi ha esculpit un párrafo del pregó ab que 'ls Consellers de Barcelona rendiren aquesta ciutat á Felip V y digué que sols lo día en que 's podria escriurer en la altra blanca, lo cumpliment del lligat que la primera representa, podriam donar per obtinguda la reivindicació complerta de nostra patria.

Al finalisar aquest notable document esclatá una nutrida y repetida salva de aplausos, ab los que 'ls concurrents significaren dos sentiments íntims de satisfacció, un d' ells per l' acert y l' habilitat ab que ha sabut confeccionar lo senyor Freixa son trevall, y l' altre per lo gran número é importancia de gestions que la *Lliga de Catalunya* ha portat á terme en be dels ideals regionalistas.

A continuació lo Secretari de la Junta entrant D. Felip de Hita y Morros, manifestá haverne rebut una afectuosa comunicació del distingit enginyer industrial, don Pau Sans y Guitart, ex-president de la *Lliga*, en la que expressava 'l sentiment ab que 's veyia impossibilitat d' assistir á la festa per sas precisas ocupacions, que per aixó no podían impedirli que hi estigués present en esperit, associantse de tot cor á las patrióticas manifestacions d' una Associació pera qual bona marxa ell estava disposat á fer tots los sacrificis possibles.

Aquesta oportuna adhessió de persona tant significada com lo senyor Sans y Guitart, fou acullida ab grants mostras d' aprobació.

Lo President, don Lluís Domenech y Montaner, passá á llegir son discurs. D' aquest sol ne podém dir que feu despertar en los presents tal série d' impressions que á cada frasse y á cada idea li seguían aplaudiments y mots d' aprobació. Talment semblava que tots estessem pendants dels llabis del Sr. Domenech, que ab sa sensillesa habitual ni s' esforcá sisquera en recalcar cap dels conceptes emitits. Fret en l' apariencia, comunicá calor als que l' escoltaván: y es que cada período de son discurs portava concentradas en sa essencia, observacions y judicis propis sols del coneixement y estudi mes fondo sobre la situació actual de Catalunya. Al acabar sa lectura 'l Sr. Domenech

fou saludat ab una d' aquellas ovacions que no 's poden descriurer, donchs en ellas hi tenia part espontánea 'l cor y l' inteligencia de tots los reunits. Aquest document, tant trascendental per son fondo com bellíssim per sa forma, verdaderament catalana (donchs en ella no hi ha res sobrer), lo publicuém en aquest mateix número pera que pugan fersen complert cabal nostres compatricis, tant necessitats de respirar una atmósfera sana en la qual no hi corrin perill sos interesos amenasats y ferits gravement per tots los polítichs centralistas. Llegéixenlo tots detingudament, medítinlo y obrin en conseqüència.

Acabá aquesta solemnitat ab un florit parlament de gracias del conegut banquer de Barcelona, don Joseph M.ª Valls y Vicents, que 's felicitá per lo pas de gegant que ha donat Catalunya en lo camí de sas reivindicacions, recullint ab sa Exposició Universal, lo respecte de las nacions estrangeras, algunas de las quals potser encara recordan lo ceptre gloriós que li fou arreballat á nostra patria per la mes cruel venjansa y la mes negra trahició. Lo senyor Valls digué que Catalunya ha sapigut demostrar lo que pot y lo que val, lo que desitja y lo que espera; ha reclamat lo lloch que li pertoca de dret y de justicia y 'ls títols que se li havian usurpat calumniantla d' *egoista*, d' *atrassada* y de *ingrata*; fent resaltar que si Madrid es la capital de la política (bon profit li fassi), Barcelona es la veritable capital de la cultura, del comerç, de la producció y del treball, elements primordials de tota nació. Evocá la crísis que 'l pays atravessa en la qual resalta mes lo sacrifici imposat per un' obra que tant ha de beneficiar als mateixos que han contribuït á arruinarlos.

En nom de la Associació dongué las gracias lo Sr. Valls á tots quants contribuïxen al enaltiment y prosperitat de Catalunya, de qual resurrecció complerta per l' esforç de tots se 'n mostrá esperansat. O sino, digué, notéu una circumstancia: los monuments dels pobles son las fitas que senyalan la marxa de son progrés ó de sas caygudas en l' historia: quan Catalunya despertá á la llibertat després de la invasió serrahina, edificá lo venerable Monastir Bassílica de Santa María de Ripoll: mes tart, en sa major gloria, erigí 'ls grandiosos monuments de Poblet y Santas Creus: seguidament, quan fou *mare de pobles y reyna poderosa*, aixecá la mística Seu de Barcelona, estel de primera magnitud en lo firmament de las arts catalanas: pero en cambi quan se consumá sa ruina, 'ls colosals monuments de nostra grandesa caygueren per terra tal volta pera amagar en la pols son front avergonyat. Y aquesta lley no falla en la actualitat, donchs al renaixer avuy Catalunya á la nova vida de llibertat, veu restaurarse lo temple de sa independencia en lo Monastir de Santa María de Ripoll que avuy s' está reedificant. Finalisá 'l senyor Valls sa peroració saludant als representants de la premsa catalana, als delegats de Corporacions germanas y

amigas, als dignes particulars, com als socis en general y á quants havian honrat l'acte ab sa assistencia, á tots los quals demaná benevolencia y concurs á la *Lliga de Catalunya*.

Llarguíssims aplausos ofegaren las darreras paraulas de 'l orador al acabar aquest inspirat discurs.

En resúmen, la festa fou de las mes granadas que celebrá 'l Catalanisme. Nosaltres ne quedarem verdaderament agradats.

Al tancarse la sessió los salons de la *Lliga* sobreixían de bons patriotas. Numerosos grupos comentavan l'alcans de l'acte verificat celebrantlo ab efusió. Unánimement convingueren tots respecte al discurs de Presidencia, en que constituía un dels aconteixements mes sortints de la época que atravessa actualment Catalunya, donchs es una contestació eloqüentíssima á totas las barbaritats que s'han dit per los polítichs respecte á la obra de la Exposició y al importantíssim *Missatge* presentat en Maig últim á la Reyna Regent, qual justificació es irrefutable. Donántseli tant mes de valor al dit discurs de Presidencia en quant ve autorisat per entitat tan ben reputada com don Lluís Domenech y Montaner, quals indiscutibles dots d'inteligencia y de criteri, han sigut regonegudas fins per los mateixos periódichs madrilenys (que es molt dir), quins publicaren retratos y biografias sevas ab ocasió d'haver dirigit en las obras de la Exposició Universal, lo sever Restaurant del Parch y 'l celebradíssim Hotel Internacional del passeig de Colón.

Nostra enhorabona á la *Lliga de Catalunya*.

DISCURS

LLEGIT EN LA INAUGURACIÓ DELS TRAVALLS DEL SEGON ANY DE LA "LLIGA DE CATALUNYA,"
EN LA VETLLADA DEL DISSAPTE, 10 DEL CORRENT, PER LO PRESIDENT DON LLUIS DOME-
NECH Y MONTANER.

Senyors, companys:

Nos torném á reunir pera comensar nostra tasca, sortint d'un espectacle realment curiós. Ressonan encara 'ls últims aplausos, volan encara per l'ayre las últimas guspiras dels focs d'artifici de tota mena y encara no están endressats en los magatzems los trastos cuberts d'oripells, ni en sos armaris las vestimentas de tots colors y 'ls frachs negres d'aquesta série no interrompuda de cabalgadas que han fet la rúa per los carrers de Barcelona.

Los catalans hem passat un any de febre; sense saber com, trobárem embolcada nostra fama en una empresa superior á las forsas d'una gran nació; sense temps, sense medis, en mitj de la oposició de tots los partits polítichs y dels periódichs que aquells tiran al públich, tenint de captar materialment una sombra d'apoyo oficial, que 'ns donés crèdit davant dels estrangers, y una subvenció mesquina, obtinguda com lo rosegó tirat al pobre importú pera treúrersel de la porta, comensarem la feyna judicada impossible.

Tots los que en aquesta casa tenim posada hi hem concentrat nostres esforços: vosaltres los grans industrials, amants del nom de la pàtria més que de vostres interessos, heu olvidat l'estat precari á que han reduhit los vostres capitals y 'l

vostre pervenir y haveu omplert la Exposició de riquíssimes instal·lacions; nosaltres, artistes, os las havém allochadas en edificis improvisats casi en días; al davant de la propaganda independent y convensuda, hi han anat desde un principi y casi sols los periódichs catalanistas; los que de vosaltres, jovent que m' escolteu, no hi heu pogut dur al edifici, com nosaltres, una pedra ó uns millions de rajolas hi heu dut vostre entusiasme.

Encara recordo veureus entrar cada día per la porta d'aquesta casa, roja la cara d' indignació, portán en las mans los periódichs, fresca encara la tinta en que hi venían los insults diaris, las caricaturas grulleras ó 'ls cárrechs dissimulats pera 'ls que treballavan en la gran empresa; vosaltres nos portávau al costat del verí que devia abatrer nostras forsas, lo vostre sant entusiasme de joventut y patriotisme que debía animarnos.

S' acabá la feyna, vingué lo día de la victoria y de las entradas triunfals, y nosaltres los *exposicioners*, la *Lliga exposicionera* com nos deyan, nos retirarem a fer de públich ab bona companya dels obrers é industrials que han fet aquets pa-laus y aquets productes de que avuy tan se vaniteja y tan se parla. Y com sempre, y heus aquí l' espectacle curiós, vingué la gent política forastera y fins contraria á nostra empresa, y pera ella foren las festas y 'ls aplaudiments y las triunfals ovacions. No 'ns hi han convidat ni 'ns fa falta. Catalunya ha quedat bé; podia quedar molt millor si hagués disposat de si mateixa y no l' haguessin entrebancat los mateixos lligams de sempre, pero l' esperit catalá ha donat novellas probas de vida fonament arrelada.

Deixeu dir, deixeu que ho pintin com vullgan; deixeu que digan que lo que hem fet pera Catalunya ho hem fet pera Espanya, y que lo que hem fet pera Espanya ho hem fet pera lo mon civilisat y pera 'l sistema planetari. De Catalunya es exclusiva, pera ella havém guanyat aquesta victoria, devant de la Espanya política que l' ha desconeguda sempre, la desconeixia ara fa poch y que la desconeix encara.

Be ho podeu haver sentit de vegadas! Cap dels polítichs que han vingut sabia qui eram y qué feyam; ara de poch nos han descobert, com si fossim avans al centre del África ó en lo sí mateix de las regions polars. ¿Quins resultats tindrán pera nosaltres tan nou descobriment? ¿S' obrira pera nostra terra una nova era? ¿Servirá d' alguna cosa nostre últim esforç, aquest sacrifici extrèm de nostra industria conchuida com aquells guerrers legendaris desde son llit de mort á vencer en la batalla? No ho sé, mes ne dubto. Los que res nos poden donar avuy y de res esperan disposar en molt temps, prometan; los que tenen á la ma lo poder, callan, y 'ls que crehuen tenirlo demá se perden en mitj d' ambigüetats no pas exentas encara d' amenassa pera nostra maltractada industria. L' estadista que per mes sério passa, se despedeix de nosaltres ab ben tristas paraulas: *Os invito á ser cada día más Españoles...* ¿Qué? ¿Nos hem de semblar encar més á aquestas desgraciadas regions germas y despobladas, ahont sols campan á son pler los vols de llagosta y la miseria? ¿aquesta ensenyansa heu vingut á treurer de nostra Exposició? Quan creyam donar exemple, quan esperavam que nos deslligariau los braços de tanta traba com nos atura y nos pasariau al davant de tots pera servir de guia d' avens y de prosperitat, resulta que no aném pas prou bé, nos falta ser mes espanyols.

Semblava que un poder superior escoltés sas paraulas, no se 'n anava prou satisfet de nostre espanyolisme, y quan aixó nos deya, s' estava congriant ja la tempestat d' un altre espanyolisme que caygué sobre sa superbia en las margenadas del Ebro y encara detrás d' ell va adolant en las riberas del Guadalquivir.

¡Quin paper mes trist lo de nostre espanyolisme! Res li val ni may está prou demostrat. Pere i que anares á las Navas de Tolosa pera salvar lo regne de Caste-

Illa, Jaume lo nostre gran rey que los hi regalares lo regne de Murcia y que á sos crits d'angoixa acudires ab tos catalans á tréurelshi de sobre l' Africa que 'ls invadia altre volta; Ferrán lo Católich que 'ls posares á los peus de sa reina ta esposa, Nápoli y Sicilia, Aragó y Navarra, Cerdunya y lo Rosselló, y la trinitat dels pobles catalans, lo Principat, Valencia y las Balears, tú que los hi portares ab ta diplomacia y arts de guerra l'expulsió dels alarbs y lo domini de dos mons; mariners catalans que per segona volta deturaren als turchs en Lepant; catalans del Bruch y de Girona, de la guerra d' Africa y de Cuba; benefactors de Murcia y de Granada, encara no mereixen vostres nets y fills y germans lo baptisme en la terra que tanca 'l Pirineu.

Sembla impossible que encara després de tants sigles no se 'n hagin convenut totas las demás regions d' Espanya: no sabém, no volém, no podém deixar d' esser catalans. Perdut nostre caracter y la llengua que es sa expressió, sense l'amor férvit per nostre passat y nostre entusiasme per lo modern progrés de la terra seriam un de tants pobles morts ó indiferents que portan darrera d' ells lo centralisme y la unificació; sense avens ni iniciativa, perdriam nostres qualitats y no podriam adquirir la dels altres que sen contraris á nostra naturalesa. No 'ns podém conformar á deixar de ser un poble respectat de tot lo mon pera convertirnos en no sabém qué.... probablement en una provincia com tantas altras, esperant los oracles y los avenços de la cort central pera imitarlos servil y toscament.

Nosaltres en tot lo curs de nostra llarga historia no hem volgut may unificar ab nostre caràcter lo dels pobles á que nos hem unit; hem respectat son caràcter, sas aptituds naturals y los hem deixat que 's regissin per sas lleys, costums y aficions, ni tan sols nostres reys volian conservar lo domini dels pobles conquistats com Nápoli y Sicilia del poder de la Fransa, lo mes gran dels payssos centralisadors. Y també avuy nosaltres voldriam pera Espanya un aplech de regions germanas, d' organismes vius, ab las lleys, las costums, las llenguas que mes plasquessin á las qualitats de sa rassa, á las condicions en que las ha deixat sa historia, á las conveniencias del present y al millorament y desenrotll de son porvenir. Y si un dia tinguéss de venir la unificació que vinga per ella sola, no imposada com ara ab equivocac criteri, matant las energias y condicions de vida, sense sustituhirlas ab altras, que no 's poden obtenir sinó ab lo desenrotll secular dels pobles.

Ja no estém sols avuy en aquesta aspiració; viva está ja en Navarra y en la Basconia, en Asturias y Galicia y desperta en las demás regions d' Espanya. A posarnos d' acort, á procurar la avinensa ab las corporacions y personalitats que aquesta aspiració representan, á juntar totas aquestas forsas dispersas, dedicará son mes assíduo treball la nova junta que aquí represento.

Dintre de nostra Catalunya 'l camí está ja obert, no hem de fer mes que anar seguint. Precisar mes nostras aspiracions, arregar novas forsas al entorn de la bandera de la pàtria, apartar de la desmoralisació dels partits polítichs als elements sans que en nostre poble quedan y alentar al ver esperit catalá que tan bellas mostras de vida dona encara.

No 'ns mancarán ocasions de juntarnos y avenirnos; l' any passat tinguerem la del Missatge, aquest any tindrem la inauguració de Ripoll, lo temple ahont descansen los primers de nostres comptes en lo bressol de nostra independencia.

Ara com l' any passat dels mes alts llochs de las esferas polítichs cauran sobre nosaltres los majors impropis: boigs ó criminals, restauradors dels temps feudals ó cantonalistas. Sabém de quina fusta están fets aquets oracles de la política, hem vist l' arbre de que varen naixer ab tots sos violats empelts y sos grops ravessos, y 'ls fil-ferros que 'ls fau mourer... y no 'ns hem afectat.

Fills de nostra época, criats y educats los mes de nosaltres, en los mes grans

centres d' il·lustració d' Europa, embeguts en sas idees y contribuhint personalment en ellas, no hem de temer, per esser qui som, lo dictat d' atrassats ó de boigs; amants de nostra pàtria, sollicitats per los partits polítics, que nos donarian en sos rengles bonas plassas si las volguessim, ningú ha de creurer que vinguém aquí á satisfer personals ambicions. Tots sabém que no es aquest lo camí; n'havém vist sortir molts de nostre costat pera arribar á los mes alts llochs de la política pera no conèixer las tasqueras ahont se troba lo medro personal.

No hi ha un sol punt, un sol principi sostingut en lo Missatge que 'l any darrer trasmeterem al jefe del Estat, que no vaja comprés en la constitució de las mes grans, mes civilizadas y mes lliberals nacions del univers. Lo principi que mes alarma produhí, lo de Corts y legislació independent pera cada regió de caràcter històric y actual ben definit, lo practican Austria y Hungria, Suecia y Noruega, Alemanya, Suissa y 'ls Estats Units; la te en son programa pera Irlanda lo partit lliberal d' Inglaterra... y en fi es la aspiració filosòfica y de actual conveniencia del mes lliberal del partits espanyols.

Lo sufragi estés á totes las clases socials, no es pas tingut avuy per atrás, y si ho volém interpretar com la elecció per estaments, ja la tenim practicada avuy per avuy en Espanya en la constitució del Senat y en lo Congrès: las capacitats tenen representants en la Cambra alta y vot en los comicis; los capitalistas y contribuyents forman lo cos electoral de la Cambra popular y 'ls obrers sembla que van á ser cridats també á las eleccions; pero de tots aquets nous brassos dels estats moderns, los nostres governs centralistas, desde los ultra-conservadors fins als federals, ne volen fer las eleccions, volen manejar personalment lo manubri de la gran màquina falsificadora. Lo dia que aquestas eleccions se fessin en l' interior de las corporacions privadas s' havian acabat los polítics d' ofici. Si algú entre nosaltres ha parlat de eleccions per classes, may ha entés ferho dels antichs brassos de Corts, que tots considerém extingits ó englobats en los nous estaments que ha creat la civilisació moderna.

L' exèrcit voluntari, de que també parlava lo Missatge, lo defensan per nosaltres reformistas y republicans aquí, la Inglaterra á Europa y 'ls Estats Units á América.

L' us oficial de la llengua catalana, los tribunals y empleats de la terra pera la terra y la ensenyansa catalana, son las forsas defensivas y de consideració pera las regions autonómicas; son consecuencia de las Corts y legislacions regionals, y las practican també Bèlgica y Flandes, los cantons de Suissa y altrás nacions no menos avansadas.

Veus aquí l' espantós cuadro de bojeria y criminalitat, de retrocés á las épocas feudals y de despotisme ab que hem escandalisat las orellas dels polítics espanyols, d' aquets que no 's conmovien quan se predican en los meetings socialistas la abolició de la propietat y de las religions y l' amor llibre, ni quan los partidaris del poder absolut proclaman lo dret d' insurrecció armada y ells los premian..... Ni molt menos s' admiran de que de colegis electorals ahont no entra persona nada, ne surtin elegits diputats, que ningú coneix per milers de vots; ni 's donan vergonya ¡los grans lliberals! de sollicitar lo poder de la Real Munificencia, que no d' altre manera podrian tenirlo, en l' espantós burdell en que han vingut á parar las actuals costums polítiques de la Espanya centralisadora.

HE DIT.